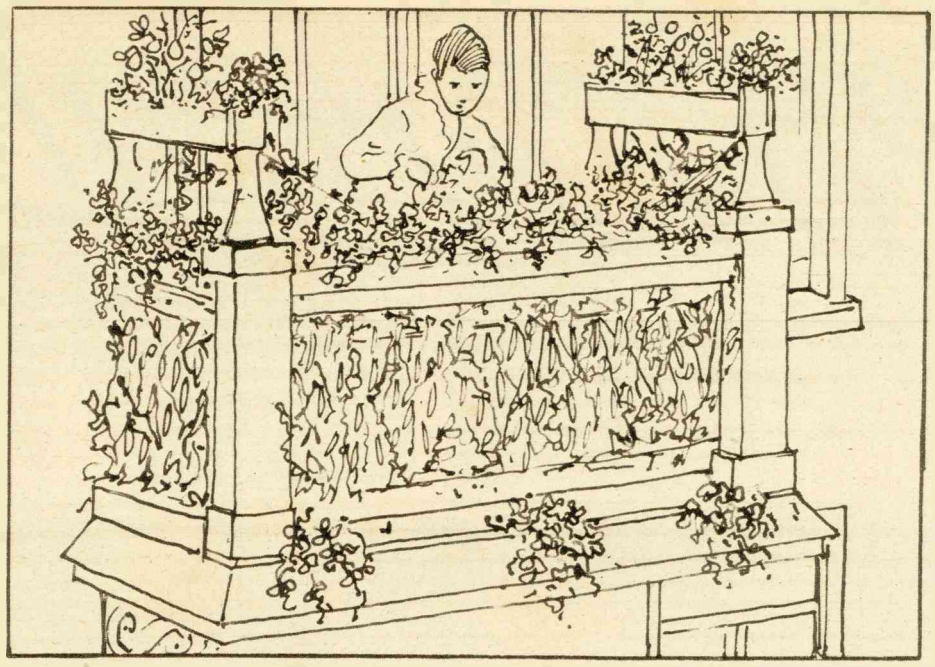
Wasted Energy en haar remedie

Een causerie over Economie

Een balkon met boonen, tomaten en keukenkruiden beplant.

Bij gebrek aan brood eet men korstjes van pasteien," zegt een bekend spreekwoord, dat echter al even erg hinkt als onze muntstandaard. Juister en volkomen up-to-date zou het zijn te zeggen: bij gebrek aan wittebrood eet men regeeringskrop, want de tijd van pasteien eten is voor velen lang voorbij en zal voorloopig niet meer aanbreken.

Dit kan niet van iedereen gezegd worden. Zoo heb ik een kennis, die het voor den oorlog hard had. Hij zag er steeds sjofel uit en zijn jasje was zoo vet dat men er wel soep van kon koken. Dat vette jasje is den vent blijkbaar een vingerwijzing geweest. Hij ging in vetten doen en heeft zich zelf binnen korten tijd financieel vetgemest.

Toen er met de vetconsenten geen droog brood meer te verdienen was, zei hij tegen mij: „Kerel, waarom ga jij niet in vetten doen?"

„Dank-je," antwoordde ik. „Zeker nu het vet van den ketel is".

„Maar niemand heeft jou toch gezegd te wachten tot het laatste kraaltje van de soep was?" Gelijk had hij, mijn practische vriend.

„Kijk," vervolgde hij, en hij liet zich nu ook van den philosophischen kant zien, „dat is nou zoo'n echte Hollandsche karaktertrek van jou, te wachten tot de gelegenheid voorbij is".

„Een goed kind dat naar zijn vader aardt," mompelde ik. „Mijn vader was nu eenmaal een Hollander".

„Waarbij je niet vergeten moet te zeggen, dat het nieuwe geslacht niet altijd een verbeterde editie van het vorige is," merkte mijn wijsgeerige vriend niet zeer complimenteus op. „Ik ben overtuigd," ging hij voort, „dat als ik, om met den onvergetelijken Gerrit van de Linde, den welbekenden Schoolmeester te spreken:

Een Hollander liet komen
En hem vroeg of hij altemet iets van
den Europeeschen oorlog had vernomen
Hij zou antwoorden met 'n zucht:
Dat er wel iets van schijnt aan te zijn
volgens 't algemeen gerucht".

„Nu, gezucht wordt er waarlijk genoeg," merkte ik bitter op. „En met reden!"

„Gezucht, accoord! Maar gedaan? Wat wordt er gedaan?"

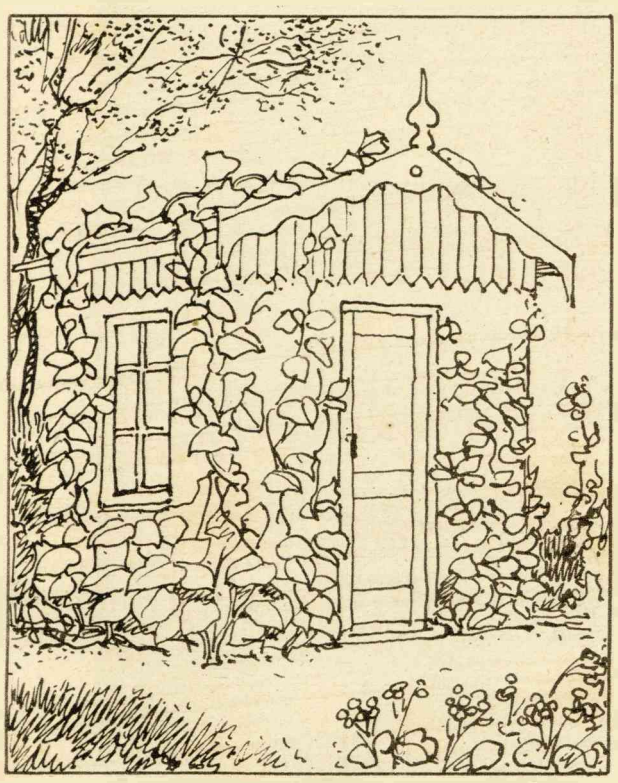
„Gedaan? Wat bedoel je, door de Regeering?"

„Wandel je wel eens?" hernam hij, zonder op mijn vraag te antwoorden, een beleefdheid, die ik wreekte door zijn idiote vraag even straal te negeeren.

„Als je wandelt en je geeft je oogen goed den kost, zul je zien dat de ongunstige tijden ons nog bitter weinig geleerd hebben!"

„Wat bedoel je?"

„De Engelschen hebben voor wat ik bedoel een kernachtige uitdrukking: wasted energy. Wat wordt er toch nog, als je eens rondkijkt, door mensch en natuur jammerlijk veel energie verwoest".

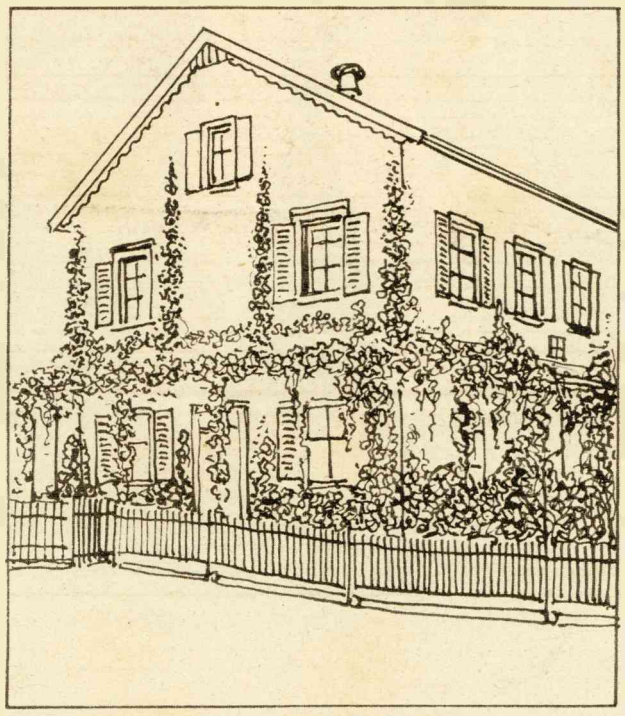

Tuinhuisje met pompoenen begroeid.

„Apropos! Waar hol je toch eigenlijk heen?"

„Dat zal ik je zeggen: Ik zag laatst voor een werkmanswoning een tuintje, goed gelegen wat lucht en zonlicht betreft en in dat tuintje niets dan onkruid. Geen bloem die 't oog bekoorde, geen plant die den mensch nuttig was. „Wasted energy!" Dat tuintje had met eenige moeite en weinig kosten, den huisgenooten aardappelen kunnen schenken, die toen niet te verkrijgen waren, of bloemkool, wortelen en andere groenten, die wegens den hoogen prijs buiten het bereik van menige beurs vielen. Het kleinste stukje grond, een halve are, bijv. kan, mits gunstig gelegen, door rationeele wisselcultuur, waarbij de grond in drie of vier bedden wordt verdeeld, den eigenaar het geheele jaar van groenten voorzien.

„Nood leert bidden, maar ook — handelen. Dat kunnen we bij onze Oostelijke buren zien. Als de oorlog hun, behalve de vele ellenden, iets nuttigs gebracht heeft, dan is 't wel de erkenning en het streven: niets wat nog eenige waarde heeft als waardeloos weg te werpen, en geen plekje aarde dat productief te maken is, braak te laten liggen. We zouden hierin nog heel wat van hen kunnen leeren en staan misschien, om met een groot man te spreken „paf over het prompte" waarmee zij zich aan de ongunstige levensomstandigheden weten aan te passen, maar waarom volgen wij hun voorbeeld niet na?

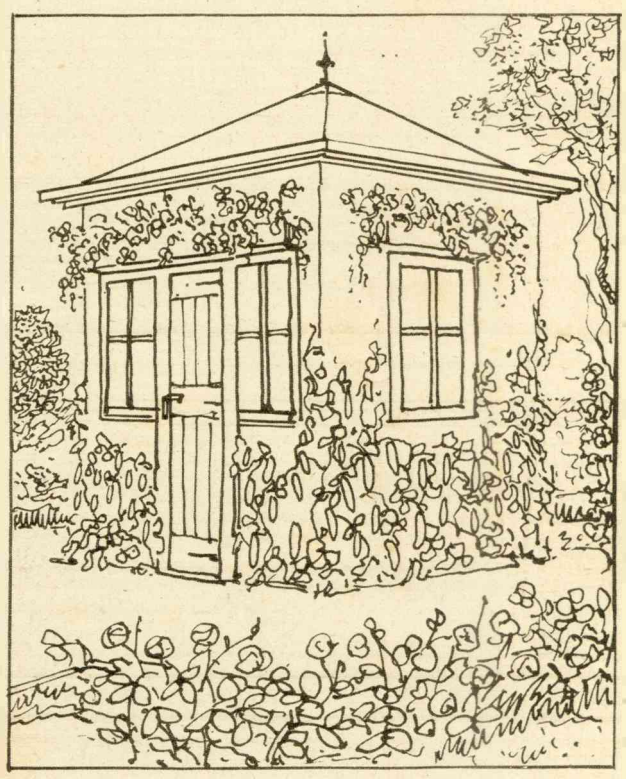

Woning met druif en opgaande snoeren.

„In de nabijheid van mijn woning lag een stuk weiland, dat voor bouwland bestemd is, reeds jaren ongebruikt. „Wasted energy," dacht ik, zoo vaak ik langs dit biesbosch wandelde. Doch zie, dit jaar is het gehuurd door een werkman, die er moesland van gemaakt heeft en nu brengt het tal van groenten voort waardoor in de behoeften van zijn gezin voorzien wordt".

„Dat bewijst mij," antwoordde ik, „dat om jouw mooie theorieën practisch om te zetten, er toch in allen geval een gelegenheid moet wezen. Maar als je nu over niets meer dan een plaatsje beschikt, of je woont driehoog en al de teelgrond, waarover je beschikt is in een dozijn bloempotten opgeborgen, zeg jij me dan eens, hoe men jouw agrarische wijsheden in agrarische nuttigheden kan veranderen".

„O, dat is gauw genoeg gezegd. Waar 'n wil is, is ook een weg. Zelfs het door jou verachte plaatsje kan, mits niet door hooge muren ingesloten en door de zon niet geheel vergeten, dienstbaar gemaakt worden aan de behoeften. Als men aan de zonzijde een paar eenvoudige bakken plaatst met voedzame compoot aarde gevuld en men spijkert wat dunne latten langs den muur, dan kan men hierin verschillende keukenkruiden, peterselie en dergelijke planten. Men kan ook klimplanten nemen, waarvoor dan eetbare pompoenen, komkommers, sommige boonensoorten in aanmerking kunnen komen.

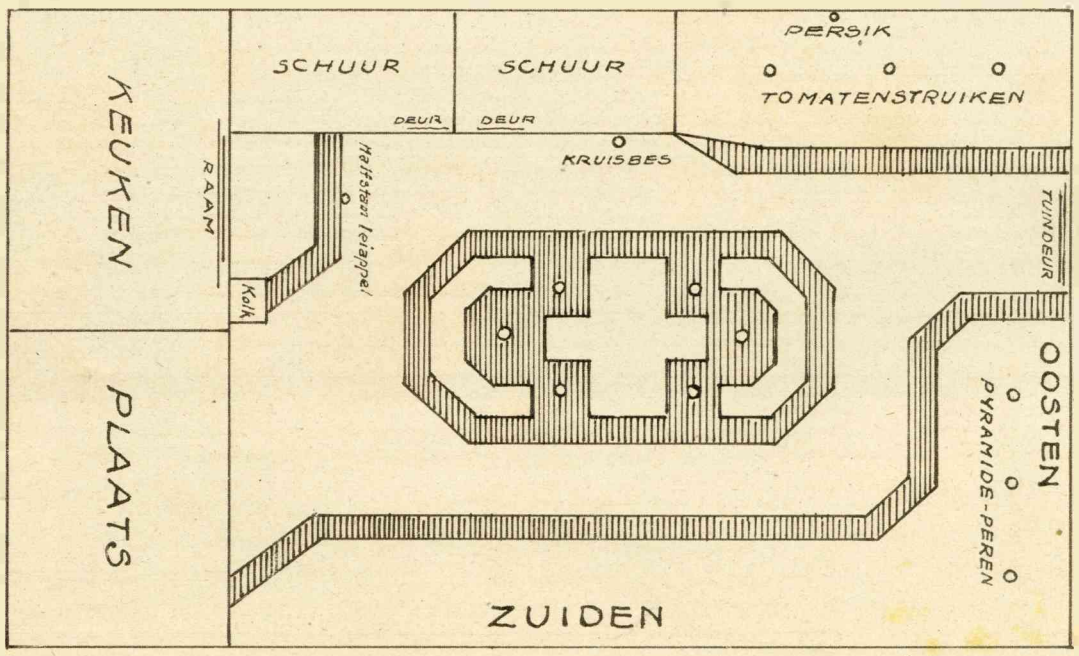
Tuinhuisje met komkommers begroeid.

„En dan zijn er nog onze vruchten (een onschatbaar voedingsmiddel in onzen zenuwsloopenden tijd.)

Verschillende soorten ooft als peren, appelen, druiven, perziken enz. leenen zich bijzonder voor de weinig plaats vragende palmette- en snoervormen, terwijl bovendien juist deze leisoorten de beste, fijnste vruchten geven.

„Hieruit volgt tevens, dat niet alleen de muur van het plaatsje, maar alle muren aan Oost-, Zuid- en Westzijde van huis en schuur met spalierooft en -groenten beplant kunnen worden; ja, zelfs aan de Noordzijde gedijen nog sommige peren- en morellensoorten. Bovendien levert de goed onderhouden leiboom een heel wat aangenamer aanblik, dan de oude, kale muur, zoodat met de tong tevens het oog gestreeld wordt.

„En wat nu verder de juffrouw van drie-hoog betreft, ook zij kan zij 't op wat beperkter schaal, in haar behoefte aan groenten gedeeltelijk zelf voorzien; zij behoeft daarvoor niet eens haar grondbezit in de twaalf bloempotten te gebruiken, doch kan deze veilig voor haar kamerplanten reserveeren. Een etage-woning toch bezit gewoonlijk een balkon aan de voor- of een veranda aan de achterzijde. Deze ruimten kunnen met eenig overleg geheel voor de cultuur van groenten en vruchten worden gebezigd. Zooals uit dit schetsje te zien is," ging hij met vuur voort en hij toonde mij eenige penkrabbels, „kan elke beschikbare ruimte van een balkon, zoo van onder als van boven, worden uitgebuit

Hoe ik elk plekje van mijn tuintje heb benut.